

Memorandum van het BDF

Europese verkiezingen 7 juni 2009

Memorandum van het BDF
Europese verkiezingen 7 juni 2009

Actiemotieven van het BDF

Het Belgian Disability Forum (BDF) is een vzw die in België 250.000 personen met een handicap vertegenwoordigt.

Het speelt de rol van tussenpersoon tussen de verenigingen die er lid van zijn en de supranationale niveaus: informatie en standpunten worden in de beide richtingen uitgewisseld. Het BDF sensibiliseert bovendien de Belgische beleidsmakers voor de ontwikkeling van de supranationale wetgeving.

Het BDF is de officiële vertegenwoordiger van België bij het European Disability Forum (EDF).

Telkens wanneer het BDF standpunten inneemt, baseert het zich op de volgende principes:

1. Erkenning van alle personen met een handicap als volwaardige burgers. Personen met een handicap hebben rechten en plichten in de maatschappij en de maatschappij moet het hun mogelijk maken hun rechten te laten gelden en hun plichten te vervullen.
2. "Handicap mainstreaming": er moet in alle domeinen van de maatschappij en in alle fasen van alle besluitvormingsprocessen rekening worden gehouden met de handicapdimensie.
3. "Empowerment" van de personen met een handicap: rechtssubject zijn en handicapmainstreaming in de praktijk brengen kan voor de persoon met een handicap alleen wanneer hij of zij in staat wordt gesteld om te handelen. Dit houdt in dat hij of zij de nodige kennis moet kunnen verwerven van het desbetreffende vakgebied en van het resultaat dat hij of zij wil bereiken. Indien nodig moet de persoon met een handicap bijstand kunnen krijgen naargelang van zijn of haar handicap¹.

---

¹ Het begrip 'empowerment' is tamelijk abstract. Een concreet voorbeeld is dus zeker op zijn plaats. Als we willen dat de persoon met een handicap zijn of haar stemrecht uitoefent, moet die op zijn minst kennis hebben van de wetgeving inzake het stemrecht en van de wettelijke bepalingen betreffende de toegankelijkheid van de stembokjes. In die context zou een brochure met een vereenvoudigde tekst

4. Overleg met de personen met een handicap: de personen met een handicap moeten tijdens het volledige denk- en besluitvormingsproces worden geraadpleegd. Het overleg moet gebaseerd zijn op de inbreng van de verenigingen die de belangen verdedigen van de personen met een handicap. De representatieve verenigingen moeten volledig onafhankelijk kunnen handelen, met respect voor de hierboven (punt 1, 2 en 3) vermelde principes: erkenning, handicap mainstreaming en empowerment.
5. Zelfstandigheid en levenskeuzes van personen met een handicap: personen met een handicap zijn niet louter personen die moeten worden geholpen. De regelgeving moet hun de mogelijkheid geven om hun leven op een onafhankelijke en verantwoordelijke manier te leiden.
6. Respect voor alle personen, met of zonder handicap. De vertolkte standpunten en eisen beogen de maatschappelijke integratie van personen met een handicap. Ze doen geen afbreuk aan de rechten van de andere burgers, maar belichamen net de wens tot erkenning van iedereen. Met het oog op de economische en sociale ontwikkelingen op Europees en op mondiaal vlak, dragen de standpunten rond de integratie van personen met een handicap bij tot wederzijdse erkenning en solidariteit tussen alle burgers.

Het BDF krijgt input van de 18 (algemene en specifieke) verenigingen die er lid van zijn en van de adviesraden van het federale niveau en van de deelgebieden, waarmee er regelmatig overlegd wordt.

Dit memorandum is het gemeenschappelijke interpellatieplatform van de 18 aangesloten belangenverenigingen van het BDF. Dat betekent geenszins dat een vereniging zelf geen scherpere posities mag verdedigen met betrekking tot bepaalde thema's.

---

over het stemrecht en de bepalingen in verband met de uitoefening ervan een *empowerment tool* kunnen zijn.

Acties op Europees niveau

Met de Europese verkiezingen in het vooruitzicht wil het BDF het memorandum van het European Disability Forum (EDF) onder de aandacht brengen en beklemtoont het de noodzaak van een verdere ontwikkeling van de Europese wetgeving rond de volgende thema's²:

1. Handicap mainstreaming

Het BDF pleit voor handicapmainstreaming bij de uitwerking van alle Europese beleidsmaatregelen. Het is absoluut noodzakelijk dat de wetgeving

- i. het principe van handicapmainstreaming uitbreidt tot alle domeinen van het leven
- ii. op een coherente wijze de processen en actoren bestraft die geen rekening houden met de noden van personen met een handicap bij de ontwikkeling van goederen en diensten.

2. Ratificatie van het Internationaal verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

Het BDF vraagt aan de Europese Unie om van de ratificatie van het Internationaal verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en van de invoering van een opvolgingsstructuur prioriteiten te maken.

Alle landen van de Europese Unie moeten werk maken van het ratificatieproces, want nationale ratificaties zijn noodzakelijk voor de Europese ratificatie.

Het is ook van essentieel belang dat er voortaan bij het Europees Parlement werk wordt gemaakt van een denkoefening rond de uitwerking van het opvolgingsproces. Artikel 33 van het Verdrag voorziet in dit proces, dat een stuwende kracht zal zijn bij de concrete uitvoering van de principes van het Verdrag.

---

² De volgorde bij de opsomming van de verschillende punten impliceert geen enkele prioriteit ten opzichte van de andere punten.

3. Ontwerp van Non-discriminatie richtlijn

Het BDF staat volledig achter het idee van een transversale richtlijn inzake gelijke kansen voor alle gediscrimineerde groepen³.

De door de Europese Commissie voorgestelde ontwerp tekst is echter veel te zwak op het vlak van insluiting en zelfstandigheid van personen met een handicap in de verschillende domeinen van het maatschappelijk leven.

Personen met een handicap moeten immers volledig en onbeperkt toegang hebben tot onderwijs, geneeskundige verzorging, financiële diensten en verzekeringsproducten.

Het is ook absoluut noodzakelijk dat het ontbreken van redelijke aanpassingen voor een betere toegankelijkheid wordt bestraft. Ten slotte moet de richtlijn ook de situatie van de "mantelzorgers" erkennen en het concept "discriminatie op grond van een band met een persoon met een handicap" bestraffen.

4. Versterking en ontwikkeling van de concepten ondersteuning en onafhankelijkheid van personen met een handicap

In het gedachtegoed achter de benadering van handicap op Europees vlak is respect voor personen met een handicap erg belangrijk. Het beperkt zich niet tot onderlinge steun en solidariteit, maar hecht ook veel belang aan menselijke waardigheid zoals de autonomie van personen met een handicap, hun participatie in de maatschappij en de beschikbaarheid van middelen die hun moeten worden gegeven voor de uitoefening van hun rechten en plichten als burgers.

Dit gedachtegoed moet nu, op een voor de staten dwingende wijze, worden vertaald naar alle domeinen en beleidsniveaus. Er moet een degelijke en concrete ondersteuning bestaan die het personen met een handicap toelaat hun leven zelfstandig uit te bouwen.

---

³ Voorstel voor een Richtlijn van de raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid, COM(2008) 426 definitief.

Ook is het van belang om de concepten van ondersteuning en zelfstandigheid uit te breiden naar de personen uit hun omgeving die hen op een regelmatige basis helpen. Ook zij moeten in staat worden gesteld om hun toewijding optimaal te combineren met de ontwikkeling van hun eigen onafhankelijkheid.

We stellen immers vast dat de "mantelzorgers" instaan voor een aanzienlijk deel van de hulp aan personen met een handicap.

Deze "mantelzorgers", die zonder enige financiële tegemoetkoming vaak een heel groot deel van hun tijd en hun leven besteden aan het helpen van een persoon met een handicap, worden door associatie met de persoon met een handicap gediscrimineerd:

- i. Op financieel vlak
- ii. Nu (minder loon) en in de toekomst (pensioenstelsels): onze socialezekerheids- en socialebeschermingsstelsels koppelen "sociale voordelen" (in het bijzonder pensioenen) systematisch aan "erkende arbeid"
- iii. Op het vlak van hun zelfontplooiing

Dit is een erg discriminerende situatie, waarop Europa een krachtig en eensgezind antwoord moet geven op het vlak van de erkenning van het statuut: de concepten "mantelzorger" en "discriminatie door associatie" moet gepaard gaan met een juridische erkenning.

Vanzelfsprekend mag deze erkenning de Staten op geen enkele manier van hun beleidsverantwoordelijkheid ontslaan om te zorgen voor professionele ondersteuning en erkenning van personen met een handicap.

5. Onderlinge nationale erkenning van de statuten van personen met een handicap

De erkenning van het statuut en de voordelen gekoppeld aan de hoedanigheid van persoon met een handicap vallen onder de nationale wetgevingen.

Het gebrek aan onderlinge nationale erkenning van de statuten van personen met een handicap zorgt er al te vaak voor dat

personen met een handicap hun basisrecht om zich vrij te bewegen in de Europese Unie niet kunnen uitoefenen.

Er zou een Europese herkenningkaart moeten worden ontwikkeld, naar het voorbeeld van de bestaande parkeerkaart. Met een dergelijke kaart zou het statuut van persoon met een handicap op een duidelijke en ondubbelzinnige manier altijd en overal kunnen worden aangetoond binnen de Europese Unie. Met de kaart zou de persoon met een handicap zich vrij kunnen bewegen en een beroep kunnen doen op specifieke regels, op voorwaarde dat de legitimatie erkend is in zijn/haar thuisland.

Die kaart moet een beperkt geldigheidsdomein hebben: kosteloosheid en verminderde tarieven die gelinkt zijn aan de situatie van handicap, voordelen of toegangsfaciliteiten voor gereserveerde plaatsen of ruimten,... Fiscale en sociale voordelen vallen hier duidelijk niet onder.

6. Ontwikkeling van de regelgeving met betrekking tot de onbeperkte toegang tot alle gebouwen, alle vervoersmiddelen en alle communicatiemiddelen (ICT)

Aangepaste dwingende regels verbeteren geleidelijk aan de toegang van personen met een handicap tot vervoersmiddelen (trein, vliegtuig, ...). Dat is positief, maar onvoldoende om de toegang tot goederen en diensten te waarborgen voor iedereen: zonder overstapvoorzieningen blijft de toegang van personen met een handicap tot het maatschappelijk leven dode letter. De regelgeving moet ook de toegankelijkheid waarborgen op het vlak van de koppelingen tussen goederen en diensten.

Hoewel de regelgevende teksten duidelijk alle handicapsituaties in aanmerking nemen, wordt bij de uitvoering van deze regels al te vaak enkel op motorische en zintuiglijke handicaps gefocust. Opvolgingsmechanismen gebaseerd op handicapmainstreaming zijn noodzakelijk om ervoor te zorgen dat er rekening wordt gehouden met alle reële handicaps.

Versterking van de toegankelijkheid voor personen met een handicap: thans vormen de nationale praktijken en regels een niet-geharmoniseerde lappendeken. Deze situatie maakt het

voor personen met een handicap moeilijk om zich te verplaatsen. Het is absoluut noodzakelijk dat er in overleg met de verenigingen die personen met een handicap vertegenwoordigen minimale en dwingende gemeenschappelijke normen worden vastgelegd. Met het oog op universele toegankelijkheid voor alle personen moeten deze normen steeds gebaseerd zijn op de principes van de "design for all".

Tot slot is de breedst mogelijke toegang tot informatie voor iedereen duidelijk een van de fundamenteelste mensenrechten. De laatste 5 jaar is die toegankelijkheid zelfs een integratiefactor van essentieel belang geworden.

Die toegang moet hoognodig worden gewaarborgd in de teksten en in de praktijk worden gerealiseerd. De informatie- en communicatietechnologie (ICT) levert op dit vlak waardevolle tools. Ze moeten ten volle worden benut, in het bijzonder door teksten ter beschikking te stellen in specifieke formaten of in vereenvoudigde taal. In dit domein betekent het programma *e-inclusion 2010* van de Europese Unie een belangrijke stap voorwaarts. Dit programma voorziet erin dat 100% van de websites ontwikkeld door overheden vlot toegankelijk moeten zijn. Het BDF wenst hierbij te benadrukken dat er nog een zware inspanning moet worden geleverd om dat doel binnen de voorziene termijnen te verwezenlijken.

Het BDF vindt het ook belangrijk om op te merken dat de aanwending van ICT de wetgever of leveranciers van goederen en diensten er geenszins van vrijstelt om te zorgen voor de nodige hulp en ondersteuning.

7. Een specifieke beperking of het principe van de vrije concurrentie op de goederen- en dienstenmarkt waarborgen

Eind 2009 zal de richtlijn inzake openbare diensten van algemeen belang in werking treden⁴.

De tekst van deze richtlijn blijft vaag. Bovendien geeft de richtlijn aan het Hof van Justitie van de Europese

---

⁴ Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt, Publicatieblad van de Europese Unie, 27.12.2006

Gemeenschappen de mogelijkheid om de aard van de dienst te herzien, enkel rekening houdend met de aard en niet met het doelpubliek. Die mogelijkheid tot herkwalificeren doet mogelijk de artikelen van de richtlijn teniet die bepalen dat op sommige handicapgerelateerde diensten het principe van de vrije concurrentie niet moet worden toegepast: in het bijzonder in de gezondheidszorg en het onderwijs kunnen de staten op die manier deze dienstverlening beperkt toewijzen aan goedgekeurde en erkende structuren.

Deze situatie is erg verontrustend. Tot nog toe heeft de liberalisering van de diensten-, energie- of verzekeringsmarkt bijvoorbeeld geen positieve gevolgen gehad voor de consument, noch op het vlak van financiële toegang, noch op het vlak van kwaliteit. Ze heeft daarentegen wel negatieve gevolgen gehad voor de kwetsbaarste consumenten die steeds meer worden meegesleurd in de neerwaartse spiraal van armoede en groeiende schulden.

Het BDF vreest voor de gevolgen van de ontwikkeling van de richtlijn en zou willen dat het Europees Parlement de uitzonderingen op de vrije concurrentie opnieuw onderzoekt en uitbreidt, om de toegang tot kwaliteitsvolle en betaalbare diensten te waarborgen voor iedereen.

Het BDF weigert de ogen te sluiten voor het risico van kwaliteitsverlies bij de dienstverlening voor personen met een handicap in België ten gevolge van een dogmatische toepassing van het vrijemarktprincipe: de voorziene vrijstellingen moeten behouden blijven.

8. Menswaardig inkomen en strijd tegen armoede bij personen met een handicap

In onze Europese maatschappij, die in belangrijke mate is gebaseerd op het principe van het vrij verkeer, worden eigen economische mogelijkheden als noodzakelijk beschouwd.

Een menswaardig inkomen is dus een noodzaak om als volwaardig burger te kunnen bestaan in de Europese maatschappij zoals die zich al 50 jaar ontwikkelt.

Het BDF moet vaststellen dat veel personen met een handicap met hun inkomen onder de armoedegrens leven. Het is dan ook belangrijk dat Europa hieraan werkt.

Het feit dat de Europese Commissie heeft besloten om van 2010 het "Europees jaar van de strijd tegen de armoede" te maken, duidt op een zekere bewustwording. Het BDF dringt er bij de bevoegde personen op aan dat ze van dit thema het voornaamste aandachtspunt maken van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie tijdens het tweede semester van 2010, met concrete resultaten als doel.

Aangezien deze materies de exclusieve bevoegdheid van de Lidstaten blijven, spreekt het voor zich dat de doorbraken op Europees niveau de Belgische staat en zijn deelgebieden geenszins ontslaan van hun verantwoordelijkheden ter zake.

Het BDF vertegenwoordigt België binnen de ivzw European Disability Forum (EDF). Dit memorandum werd opgesteld in overeenstemming met het manifest van het EDF over de Europese verkiezingen 2009: "Niets over Personen met een handicap zonder personen met een handicap⁵". Het memorandum van het BDF is geen eenvoudig knip- en plakwerk: het houdt uitgebreid rekening met de Belgische werkelijkheid en de prioriteiten van de ledenorganisaties van het BDF.

---

⁵ Het manifest van het EDF vindt u terug op volgende website: www.disabilityvotescount.eu